

PIRLS 2016 prochází zatím nejvýraznější proměnou, protože oproti dřívějším cyklům zavádí hned tři novinky:

- test základních čtenářských dovedností (modul PIRLS Literacy), určený k hodnocení žáků s méně rozvinutou čtenářskou gramotností na stejné škále jako PIRLS,
- elektronický test (modul ePIRLS), určený k hodnocení čtenářské gramotnosti v prostředí internetu (elektronického šetření ePIRLS se v roce 2016 účastní pouze několik vybraných zemí),
- elektronické dotazníky, které výrazně usnadňují sběr dat a tvorbu datových souborů.

3.1 PIRLS Literacy

Test základních čtenářských dovedností PIRLS Literacy, který je zařazen v roce 2016, vychází ze stejné koncepce jako PIRLS, ale je celkově jednodušší. Většina testu využívá kratší texty s jednodušší slovní zásobou i větnou stavbou. Na rozdíl od testu PIRLS, ve kterém mají žáci v testovém sešitě nejdříve k dispozici celý text a potom celý blok otázek, v testu PIRLS Literacy jsou texty rozděleny po stránkách a v testovém sešitě se střídá vždy stránka s textem a stránka s otázkami, které se vztahují k přečtené části textu. Pokud je to možné, jsou otázky umístěny na protější stránce vedle příslušné části textu, aby žáci nemuseli při jejich zodpovídání listovat. Rozložení otázek do textu žákům rovněž umožňuje zodpovědět alespoň část testu, i když nestihnou přečíst úlohu až do konce. Ve srovnání s testem PIRLS jsou v testu PIRLS Literacy o něco více zastoupeny otázky s tvorbou odpovědi (tvoří 60 %, kdežto v testu PIRLS zhruba 50 %). Pro začínající čtenáře je totiž často snazší zodpovědět otevřenou otázku, která vyžaduje velmi krátkou (např. jednoslovnou) odpověď, než otázku s výběrem odpovědi, v níž musí žák přečíst a posoudit čtyři nabízené možnosti.

PIRLS Literacy navazuje na test prePIRLS, který byl vyvinut v rámci šetření PIRLS 2011, a stejně jako on umožňuje lépe posoudit přednosti a nedostatky méně zdatných čtenářů, především žáků v zemích s obecně nižší úrovní čtenářské gramotnosti. Na rozdíl od testu prePIRLS však obsahuje i několik úloh (textů a otázek) z testu PIRLS, které umožňují propojit výsledky obou testů a představit výsledky všech zemí na jedné společné škále. Každá ze zúčastněných zemí se podle předpokládané úrovně čtenářských dovedností žáků 4. ročníku rozhodne, zda bude ve 4. ročníku zadávat test PIRLS, nebo PIRLS Literacy. Země mají rovněž možnost zadávat oba testy, například ve 4. ročníku PIRLS Literacy a v 6. ročníku PIRLS nebo v 3. ročníku PIRLS Literacy a ve 4. ročníku PIRLS. Snahou je získat ve všech zemích co nejvyšší kvalitu informací, které bude možné využít ke zlepšování výuky čtení, aby se z žáků stali vyzrálí čtenáři schopní číst s porozuměním.

3.2 ePIRLS

V reakci na vývoj v oblasti digitálních technologií rozšiřuje PIRLS 2016 hodnocení čtenářské gramotnosti o zcela novou složku, kterou je test čtenářských dovedností v prostředí internetu ePIRLS. Texty z internetu jsou v současné době jedním z nejdůležitějších zdrojů, které žáci využívají při vyhledávání informací, a hlavním zdrojem, kde hledají doplňující údaje pro školní práce, především z přírodovědných a společenských věd.

Test ePIRLS je zadáván na počítači a hodnotí schopnosti žáků používat internet k vyhledávání informací při školní práci. Využívá simulované internetové prostředí, kde jsou žákům v okně internetového prohlížeče zpřístupněny simulované webové stránky a v testovacím okně předkládány úkoly školního typu na témata z oblasti přírodních a společenských věd. V tomto prostředí se žáci pohybují pomocí myši. Kromě myši potřebují také klávesnici, aby mohli psát